

השחיתות נחלתם של קבוצות שליטים, לא ירדה אל ההמונים הרחבים. היסול קבוצות בעלי ההגנה יכלה שם להספיק להבראת המצב.

אולם במדינת ישראל שוב אין זה מספיק לשנות את השלטון, לסלק מפלגה אחת או אישים. לוא קמה ועלתה לשלטון מפלגה אחרת, לא היה המצב משתנה במאומה. מפ לגות הימין סעדו אל אותו שולחן, חיפו ב" גלוי על מעשי השחיתות הפרטיים. מפל" גות השמאל, שרעמו נגד "המשעבד המער" ביי, לא התבישו להנהיג ממחר השעבוד, אף לתבוע לאנשיות חלק גדול יותר.

המהפכה האמיתית לחיסול ההתנזרות ה" דוהרת יכולה לבוא רק מלמטה, מתוך חיק ההמונים והנוער. היא יכולה לבוא רק מלב אנשים המוכנים לפרוש מן הביצה, לקבוע לעצמם אורח חיים חדש, ליצור שוב בסיס לאימון ולמפתח אישי.

לא יכולה זאת להיות מהפכה של מלים ומליצות. היא יכולה להיות רק מהפכה ש" תיצור סגנון חדש בהתנהגות ובלבוש, ברמת החיים ובכוננות ההקרבה. היא צריכה להיות, כמו המהפכה הראשונה של העלייה השנייה, מהפכה של מעשים, של עובדות, של קומץ נבחר הפורש מן הקיים ומציב תורן לדגל חדש.

בבית המשוגעים, האיש הבריא הוא הבלתי נורמלי. במדינת ישראל של תשי"ב האדם הישר, המתנדב, הוא המשוגע. הוא עצמו התחיל להאמין בכך, פורש לקרן זוית ומת" פייש. המהפכה תבוא כשאותו אדם ייזכר פתאום שהוא הנורמלי, שכל האחרים משוג" עים, ואז, וואי, וואי, עדת הישרים תתקבץ יחדיו, תיצור שוב קנה-מידה ברור ומוחלט מי בריא ומי חולה, מי ישר ומי נבל — רק אז יוכלו להתקבץ המונים מסביב לדגל, להשמיע את הקריאה הישנה: "מי לאדוני, אלי!" אמיל שמורק לא היה מנהיג מלהיב למד" סוגל להרים דגל, לקרוא לפרישה או למרד. לכן נראה כאילו היה כולו קול קורא במד" בר, לא גרם לתזוזה המונית או להתמרדות נעורים.

אולם הוא היה בדיוק זה: האדם ששאר נורמלי בבית המשוגעים הגדול שהיה לו העוז להגיד בפשטות וללא צעקה: אנו ה" נורמלים, אהם המשוגעים!

וגם אחרי שקהל המשוגעים רדף אחריו בהמוניו, לסקול אותו באבנים, נשאר שקט, מעט תמה. אך הוא נשאר בדעתו המזורה. לכן נחשב בעיני רבים לאדם תמים, לאדם שאינו מבין את רוח הזמן. כל אלה המשלים את עצמם שאפשר למגר את השחיתות. מב"י נימ", ושהפכו מושחתים בעצמם תוך כדי כך, התחסו אליו באיבה.

בכל זאת היה הוא אישה השנה של תשי"ב: האדם הצנוע שהדליק נר קטן ונכנס אל ה" מערה החשוכה, בה שרצו רמשים ונחשבים. האור אשר בידיו כבה. בכל זאת לא נבהל. הוא לא טרר את המערה, ובצאתו ממנה נש" אר בה המצב ממש כמו ברגע שנכנס. מעשהו היה, בסך הכל, קטן מאד: הוא הוכיח שאפשר להיות אדם הגון גם במאורת נחשים זו.

מעשה קטן — אולם המעשה החשוב ביותר שקרה במדינת ישראל משך השנה ה" מיישית לקיומה.

העם

ברגע המתאים: נס

משך שנת תשי"ב קרו הרבה מאורעות, החל משביתת הימאים וכלה במשפט פצצת פנקס (ראה להלן). אולגו דובר העיקרי שהעסיק את האזרח משך השנה היה המצב הכלכלי.

השנה החלה ברוח פסימית. במחציתה בערך נאם בי. גי את נאומו הגדיל על מכה. הוא פתח בזה את המשבר הגדול הראשון אחרי 13 שנות גאות. היתה הרגשה שעתה שוב לא תאסר ההתדרדרות, והמצב יתקדם מרע לרע יותר.

אולם קרוב לסוף השנה קרה שוב פלא: הגרמנים הפכו פתאום גרמנים טובים והצי" עו לשלם שילומים. בימים האחרונים של השנה אושר ההסכם המבטיח זרם חדש של דבזים למדינה. מצב הרוח הכללי השתפר במידה ניכרת. עם פרוץ עונת החגים שוב שררה האמונה המסורתית של יהודי ארץ ישראל מאז ימי העלייה הראשונה: שגריג המתאים יקרה המיד נס שישבור את חקי הכובד הקובעים את גורלה של כל מדינה אחרת בעולם.

תורת האומה

קז הגסע

בעת מלחמת העולם השנייה עלה על דעת הבריטים כי אפשר להשתמש, לתפקידי לחי" מה וריגול מאחורי קווי הגרמנים באירופה, ביהודי ארץ ישראל, שרבים מהם היו עולים שזה מקרוב באו מן האזורים הכבושים. פניות כלליות, אפילו באמצעות פקודת יום ולוחות הודעות, אל מתנדבים יודעי גר מנית, איטלקית, לשונות מרכז-אירופיות, נע" שו בקרב החיילים היהודים עוד בשנות המלחמה הראשונות. אם כי היענות לשרד" חים מיוחדים (כמו לפלוגות הקומנדו; ב"ן לחמו בהצטיינות רבה צעירים מן הארץ) היתה בדרך כלל גדולה, לא היו קופצים על גיבנים בבגדים אזרחיים מאחורי קווי האויב. כל חייל ידע כי להתפשט בלי מדים בשטח האויב, סרושו מוות בהתאם: כל חוק צבאי.

בין המעטים שהתנדבו, בסוף 1944, לעבור קורס צניחה בעמק יזרעאל, להשליח לאחריז לאירופה, היתה גם קבוצה קטנה של צעירים ילידי סלובאקיה. הם הורדו בארץ מולדתם. נצטוו לעזור בארגון הפרטיזאנים. רי"אם היה לו יותר ערך מוסרי מאשר צבאי ישר; הם עודדו את הרוחות, בעצם ההעזה שב" פעולתם.

בקבוצה היו שלושה צעירים ובתירה אחת: רפאל (רפי) רייס, צבי בן יעקב, חביבה רייק, חיים חרמש. שלושת המבורים הגיעו לסלוד בקיה בחודש ספטמבר, לפני שמונה שנים בדיוק. חמשה ימים לאחר מכן הצטרפה אליהם חביבה. לאחר פחות מששה שבועות היו שלושה מהם שבויים בידי הנאצים, הוצ" או להורג. רק חיים חרמש, עתה איש כפר גליקטון בשומרון, הצליח להחליק, חזר ארצה. עתה הגיע תורם של שניים אחרים מצנטי

הקבוצה לשוב ארצה: גיוותיהם של חביבה ורפי הוצאו מכית העלמין בפראג בירת צ'כ" סלובקיה, בו היו קבורים זמנית, הוטמנו באדמת ישראל. רק גויתו של צבי נשארה בנכר; אין סכוי רב שתגיע ארבע ארצה. עקבותיו נעלמו, ואיש אינו יודע היכן, בין מיליוני קרבנות המלחמה, הוא קבור.

משפט

תבוסה

קולות הקרב נדמו. הכדור האחרון נורה. הפגז האחרון התפוצץ. התותחנים, עטופים גלימות שחרות, נחו על כפיפותיהם. בא רגע ההכרעה.

ערב לפני כן המו בתי-הקפה שברחוב דיזנגוף, תל-אביב, משכן ארעי לג'מאטה ולבוהמה (כל עוד סגור כסית בגלל עבירה על חוקי הפיקוח). כמעט מסביב לכל טילחן געש הוויכוח: יחוייבו או יזוכו? מה ושם

במיוחד התעכב השופט על עדותם של שני החקיקים (חניני קורס קצינים) פנחס שירצ" קי ויהודה שפריצר שתפקידם היה לשמור על ביתו של הש"ר. כיצד יכול היה שפריצר לא לראות את הנאשמים שעה שהתקדמו מפינת רחוב רמח"ל עד לכית, מרחק 70 מטר? "ההסבר היחידי", כבע השופט, בה" רימו את קולו, "הוא שהתנמנם בעת מילוי תפקידו." ואשר לשירצקי, קבע: "אילו חיי פשתי סמל של מצפון רע היירי בוחר ב" בנימה של אירוניה התקיף השופט את "החוש האסטיטי" של הממונים על החקיקים

משמר כבוד של צנחני צה"ל ליד ארונות רייק ורייס אחרי עמק יזרעאל: שבי נאצי

אשר לפי הוראותיהם הושמד דו"ח שירצקי ושפריצר ובמקומו הובא לבית המשפט דו"ח אחר מאחר שבמקוריו היו שינויים ובחיקות. הוסיף השופט: לא היתה עדותם של שני החקיקים אלא סיפור שבדו כדי לשמיר על הקריירה שלהם.

מה אפשר לעשות? היתה זו אחת ממפלוחיה התמורות ביותר של המשטרה. משך קרוב לשעתיים הנחית השופט מהלומה אחר מהלומה על ראשה, קבל על התנהגות עדיה העיקריים. יכולתי לצאת מידי חיובה אילו הסתמכתי רק על הרושם הטוב ששני הנאשמים עשו עלי והרושם הרע של שני החקיקים. אולם בחרתי גם בדרך השניה לראות אם אגיע לאותה מסקנה.

הקהל כבר ישב באולם בנחת, המתיץ לסוף בשלוה. הסניגוריה החליפ" מבטים וזוויכום ואף הפרקליט המחזוי לא יכול היה להימנע מלהעיק מבט חייכני למתנגדיו כאילו אמר: מה אפשר לעשות? פתאום התמתחו הכל: "שני האלמנטים העיקריים של התביעה" נשמע קולו העייף של השופט המכתוב, "הם, שהנאשמים גילו את קו ההגנה רק כאשר הובאו לפני וכן ההודעות שמסרו." זאת היתה נקודת הבוחן של כל מערכת ההגנה של הנאשמים.

אך המשפט הבא הרגיע שוב את האיררה. קבע השופט: "אסור לי להתחשב, מבחינת החוק, בסירובם של הנאשמים לגלות את קו הגנתם עד שהובאו לפני." הוא המשיך לצ" טט שורה חד-גינית ומשממה ביותר של משפטים אנגליים להראות כי שני הנאשמים היו רשאים לשהוק מאז נעצרו במקום הפשע. בשעה 13.15, למעלה משלוש שעות לאחר שהתחיל בהקראת פסק-הדין, הודיע השופט את המשפט הגורלי: "אני מזכה, איפוא, את הנאשמים מהאשמות המיוחסות להם ב" פרט 1 ופרט 2 של גליון האשמה."

האנשים שהצטופפו במסדרון נדחקי בכוח אל תוך האולם, הצופים שישבו בפנים התנז" עעו במקומותיהם בחוסר-סבלנות. אך טרם נסתיימה כל הפרשה. נגד בן-יאיר היתה זו אשמה שניה שהשופט מצא אותו חייב בה: החוקת פצצות, שומרי-נפץ, יציביות אח" ריסי". אני אתן עכשיו לתביעה ולסניגוריה

(ההמשך בעמוד 14)

